

देवधम्म जातक

अनुवादक
धर्मरत्न शाक्य
त्रिशुली

Dhamma Digital

प्रकाशक
चन्द्रदर्शन बज्राचार्य
असनटोल तछेबाहा
काठमाण्डु, नेपाल

मूः- १/-

पुण्य स्मृतिस

चन्द्रदर्शन बज्राचार्यं दिवंगत जुया वंम्ह पुत्र गौत्तम
दर्शन बज्राचार्यया पुण्य स्मृतिस शान्ति व
निर्वाण कामना याना थ्व सफू प्रकाश
याना बिज्यागु जुल ।

थ्व सफू विक्री याना वोगु दां 'नेपाल बौद्ध परियत्ति
शिक्षा' यात चन्दा स्वरूप प्रदान
यानागु जुल ।

प्रकाशक

देवधम्म जातक

अनुवादक

धर्मरत्न शाक्य

त्रिशूली

प्रकाशक

चन्द्रदर्शन बज्राचार्य

असनटोल तछेवाहा

काठमाण्डु, नेपाल

निगु शब्द

प्रस्तुत सफू जातक अट्टकथाया छपु बाखं खः । थुगु सफू अनुवाद यायेया निम्ति आदरणीय अनागारिका धम्मचारीं प्रेरणा बिया प्रकाशन तकनं यायेगु बचन बिया बिज्यागुलि थमं सःसथे हिन्दीया नेपाल भाषाय् अनुवाद यानागु जुल । थ्व सफू संशोधनया निम्ति कष्टयाना बिज्याम्ह पूज्य भन्ते जाणपुणिक तथा प्रेसे थ्यंक दुखसिया प्रूफ नापं स्वया ज्या पूर्वका बिज्याम्ह पूज्य अश्वघोष प्रति जिगु दुनुगलं निसैं आभार व्यक्त याना ।

अनुवादक

द्वितीय संस्करणय् निगू शब्द

“नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा” पाठ्यक्रम सफूती बुध्यागु देव-धम्म जातक’ प्रथम संस्करण करीब प्यदं न्यादैंति न्हापा धम्मरत्न शाक्य त्रिशूली’ अनुवाद याना धम्मचारी अनागारिका उपासिकाराम पाखें प्रकाश याना बिज्यागु खः । आः व सफू नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया विद्यार्थी पित्त ध्वनेत अभाव जूगुलि चन्द्रदर्शन बज्राचार्ये दीवंगत जुया वंश पुत्र गौतम दर्शन बज्राचार्यया पुण्य स्मृतिस शान्ति व निर्वाण कामना यासे प्रकाश याना बिज्यागु जुल । “नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा ” यात अभाव जुया छ्वंगु सफू प्रकाश याना बिज्यागु बारे चन्द्रदर्शन बज्राचार्ययात हादिक शुभ मङ्गल कामना याना छ्वना । दिवंगत जुया बिज्याम्ह गौतम दर्शन बज्राचार्य नं सुगति बास लायमा धका प्रार्थना याना ।

लिपा लिपा नं “नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा” यात अभाव जुया छ्वंगु सफू थये हे प्रकाश याना बिज्याइ धइगु आशा याना ।

बाता झूलाका ब्यूम्ह हिराकाजी सुबिकायात नं धन्यवाद छगु सां मब्यूस्य ध्वने मफु । अन्ते ईलय् हे सफु पिकया बिज्यागुलि रत्न प्रिन्टिङ्ग प्रेसयात नं हादिक धन्यवाद ।

श्री सुमङ्गल बिहार

ललितपुर, नेपाल ।

६ आवण २०३६

निगु बुध्वघोष

देवधम्म जातक

“हिरि ओतप्पसम्पन्ना” धइगु थुगु धर्मदेशना
भगवान बुद्धं जेतवनम् विहार याना बिज्याःगु बखते
छम्ह आपालं वस्तु संग्रह याना च्वं च्वंम्ह भिक्षुया
कारणय् कना बिज्यागु खः ।

वर्तमान कथा

श्रावस्ती च्वंम्ह छम्ह कुटुम्बिक (=महाजन)या
जहानम्ह परलोक जुइवं प्रब्रजित जुल । वं प्रब्रजित
जुइ न्ह्यो हे परिवेण (=छचालं पःखालं घेरेयाना
तःगु), अग्निशाला (=भुतू) भण्डार दयेके
बिया उगु भण्डारे घ्यो, जाकि आदि जायेका प्रब्रज्या
ग्रहण यात । प्रब्रजित जुइ धुंका नं वं थः च्योतयेत
सःता थःयःथे भोजन दयेके बिया नइगु जुया च्वन ।

वयाथाय्, सामानं नं यक्को दुगु जुया च्वन । बहनी
 छनेत मेगुहे चीवर अन्तरवास, न्हिनेसित हानं मेगुहे ।
 व विहारया सिथय्, लाक च्वनीगु जुयाच्वन ।

छन्हु वं चीवर लासा आदि पिकया विहारय्
 चक्कंका पाना च्वन । अबले हे जनपदयापि आपालं
 भिक्षुपि शयनासन (= च्वनेगु, छनेगु थाय्) स्वयां
 चाह्युह्यु उगु विहारय् थ्यंकःवन । इमिसं चीवर आदि
 खना न्यन, “थ्व सुयागु ?” वं लिसः बिल,
 “आवुसपि ! थ्व जिगु ।”

“आवुस, थ्व चीवर नं, थ्व अन्तरवास नं, थ्व
 फांगा नं, थ्वलासानं, फुकं छंगु ?”

“खः, थ्व फुकं जिगु” ।

“आवुस, भगवानं अप्वलं अप्वः स्वपु चीवर
 (तयेगु) अनुमति बिया बिज्यात । थुजागु नित्ती
 अल्पेछु बुद्ध-शासनय् प्रब्रजित जुया नं छ आयातं
 परिष्कार (= सामान) दुह्य जुल ।” “नु, छन्त दशबल

याथाय् ब्वना यंके ।” इमिसं वयात शास्तायाथाय्
ब्वना यंकल ।

शास्तां खनेवं न्यना विज्यात, “भिक्षुपिं, मं मदुह्म
थ्व भिक्षुयात छाये ब्वना हयागु ?”

“भन्ते, थ्व भिक्षु आपालं वस्तु संग्रह याइह्म
आपालं परिष्कार दुह्म खः ।”

“भिक्षु छु छ धात्थे आपालं सामान दुह्म
खःला?”

“भगवान, खः, धात्थे खः ।”

“भिक्षु, छ छाये बहुभण्डक जुयागु छु जि
निलोभी व अल्पेच्छु जुइगु, सन्तोषी व एकान्त सेवी
जुइगु अले वीर्यवान जुइगुया प्रशंसा याना च्वनागु
मखुला ?”

शास्ताया थुगु खँ न्यना उह्म भिक्षु तमं चूर जुया
“का सा का, अथे जूसा ज्यू आवंनिसे जि थथे च्वनेगु
जुल का” धका छोने न्ययातःगु चीवर त्वता सभाय्

दथुइ केवल छपु अन्तरवास जक धारण याना च्वं च्वन ।

अले शास्तां वयात चेतना बीया निंति न्यना बिज्यात, “भिक्षु छु छं जल राक्षस जुया जन्म जूबले नापं लज्जा तथा निन्दाभयं सहित जुया उकिया गवेषण यायां किंनिदं बिते याना वयागु मखुला ? अले आः थुगु गौरवपूर्णगु बुद्ध धर्मय् प्रब्रजित जुया छाये छु प्यंगू प्रकारया परिषद्या दथुइ न्यया तयागु चीवर तोता लज्जा भय त्याग याना च्वं च्वना ?”

वं शास्ताया वचन न्यना लज्जा तथा निन्दा भयं युक्त जुया उगु चीवरं न्यया शास्तायात प्रणाम याना छले पाले फेतुत । भिक्षुपिसं भगवानयाके उगु खं प्रकट यायेगु प्रार्थना यात । भगवानं भवन्तरं त्वपुया तइ तःगु पूर्व- जन्मया खं प्रकट याना बिज्यात-

अतीत खं

गहापा काशी राष्ट्रय् वाराणसी ब्रह्मदत्त जुहु

दुगु खः । बोधिसत्त्वं उह्य जुजुया अग्रमहेषीया गर्भय्
 प्रटिसन्धि ग्रहण यात । वयात 'महिंसासकुमार' धका
 नां छुत । व ह्यित जुइ फयेव जुजुयात छह्य मेह्य काय्
 दत, गुह्यसित 'चन्द्रकुमार धका नां छुत व ह्यित जक
 जुइ सःबले बोधिसत्त्वया मां परलोक जुल । जुजुं
 मेह्यसित अग्रमहेषी नियुक्त यात व जुजुया यःह्य व
 ल्वःह्य जुल । जुजु नापया सहवासं वं नं काय् छह्य
 जन्म बिल । 'सूर्य कुमार' वयागु नां जुल । जुजुं
 काय् मचा खना सन्तुष्ट जुया धाल, भद्रे, छं काय् यात
 वर बी ।”

देवीं 'इच्छा जुइवं वं पवनेगु याना उगु वर थातं
 तया तल । काय् ल्याय् ह्य जुल । वं जुजुयात धाल,
 “राजन्, छःपिसं पुत्र जन्म जूबले जितः छगू वर
 ब्यूगु दु, आः जिम्ह काय् यात राज्य बिया बिज्याहुँ ।”

जुजुं लिसः बिल, “छ्वया च्वंगु मिद्वंथें प्रकाश
 दुंपि जिमि निम्ह काय् पिं विचरण याना च्वं च्वंगु दु,
 इमित तोता छं काय् यात जिं राज्य बी फइ म्खु ।”

तर रानीं बारबार याचना सनाहे चवंगु खना
 बुजुं विचार यात, “श्वं जिमि काय्पिन्त मभिगु मती
 नं तये फु ।”

उकिं कार्यापिन्त सःता धाल,- “तात, जि सूर्य
 कुमारयात व जन्म जूबले वर बियागु दु । आः वया
 मामं राज्य फवना चवन । जिके वयात राज्य बीगु
 इच्छा मदु । अथेनं मिसात धइपिं पापी जुइ यः, वं
 छिमिगु मभिं नं चिते यायेफु । उकिं आःबात छिपिं
 जंगलय् वना चवं, जि मदयेवं वया थःगु कुलया
 अधिनस्थ थुगु नगरय् राज्य चले याः वा ।” थुलि
 भ्रया खबयाचवांपिं कुमारपिनि मस्तकय् चुम्बन याना
 इमित्त जंगलय् छवया बिल ।

अबुयात प्रणाम याना राजप्रसादं क्वहाँ वया
 चवांपिं इपिं राजकुमारपिन्त खना सूर्यकुमारं श्व खँ
 सीकल । ‘जि नं दाजुपिं नाप वने’ धका मती तया व
 नं इपिं नाप पिहाँ वल ।

इपिं हिमालयय् दुहाँ वन । बोधिसत्त्व लँ चिला

सिमाक्वय् फेतुना सूर्य कुमारयात सःता धाल, “तात
सूर्य, छ श्वपुखुली हुं, वना मोल्हुया लः त्वना जिमि
त्वनेत नं पलेस्वाँ हलय् लः तया ज्वना वा ।”

उगु पुखू धासा वैश्रवण कुवेरं छम्ह जल राक्षस-
यात बियातःगु जुया च्वन । हानं कुवेरं उम्ह राक्षस-
यात श्व नं धया तःगु दया च्वन कि देव-धर्म स्यूपि
बाहेक मेपि न्ह्याम्ह हे श्व पुखुली क्वहाँ वःसां व फुक
छंगु नसा जुइ, तर पुखुली क्वहाँ मवःपि ला मखु । ”

अबलेसं निसं उम्ह राक्षसं सुं छम्ह व पुखुली
क्वहाँ वन कि वयाके देव- धर्म न्यनीगु । सुनां मस्यु
वयात नइगु । सूर्य् कुमार उगु पुखुली थ्यन । छुं हे
बिचा मयासे पुखुली क्वहाँवन । राक्षसं वयात ज्वना
न्यन, “छं देव- धर्म स्यूला ?”

वं लिसः बिल, “स्यू, चन्द्र व सूर्य देवधर्म
खः ।”

राक्षसं “छं देवधर्म मस्यू” धका लखय् दुत यंका
वयात थः च्वनेगु थासय् तये यंकल । बोधिसत्त्वं वं

ताउ श्रीकृगु खना चन्द्र कुमार यात छवत । राक्षस
ब्रयात नं ज्वना न्यन, “छं देव धर्म स्यू ला?”

“स्यू, प्यंगू दिशा देव धर्म छः ।”

राक्षसं “छं नं देवधर्म मस्यू” धका वषात नं
ज्वना अनहे तयेयंकल ।

वं नं ताउमायेकूगुलि ‘थन छुं आपद दत जुइ’
धका विचा याना बोधिसत्व थःहे अन थ्यंकः वन ।
निम्हसिगुं क्वहाँ वना च्वंगु पालिखाँय् खन । ‘थव
पुखू राक्षशया अधिनस्थ जुइ’ धका मती तथा तलवार
पिकया, धनुष वाण ज्वना दना च्वन ।

जल राक्षसं बोधिसत्व लखय् क्वहाँ मवोगु खना
जंगलय् ज्या याइपिं मनुष्यपिंगु रूप धारणा याना
बोधिसत्वयाके न्यन, महाशय, लँय् त्यानुक बःम्ह छ
छाये थव पुखुली क्वहाँ वना मोल्हुया लःस्वन
पलेस्वाँया दं नयाः स्वाँमालं क्वखायाः थ वने माथाय्
मवनागु ?”

बोधिसत्त्वं वयात स्वया बिचाः यात “श्व वहे राक्षस जुई ।” अले न्यन, “छु छं जिमि किजापिन्त ज्वना तयाला ?”

“खः, जि ज्वना तया ।”

“छाये ले ?”

“श्व पुखुली क्वहाँ वक्व जिगु अधिकारय् ।”

“फुक्क सितं ? ”

“गुम्हसिनं देवधर्म स्यू, व बाहेक मेपिं फुक्क सितं ?”

“छु छं देवधर्म सीकेगु इच्छा ला ?” अथेसा जि छन्त देवधर्म कने ।

“ज्यु कँ, जि न्यने ।”

“जि देवधर्म कनेत ला तयार, जुया च्वनागु दु तर जिगु म्ह फोहर तिनि ।”

यक्षं बोधिसत्वयात मोलहुइकल, भोजन याकल,
 लः ल्वंकल, स्वामाःलं ववखायेकल, सुगन्धं बुला बिल,
 अले छायेपा तगु मण्डपया दथुइ आसन लाया
 बिल ।

बोधिसत्त्वं आसनय् फेतुनाः यक्षयात तुतिक्वय्
 फेतुइकल । अले, का आः ध्यान तथा न्हाय्पं बियाः
 देवधर्म न्यं, धका थुगु गाथा व्वना न्यंकल -

“हिरिओतप्पसम्पन्ना, सुक्कधम्मसमाहिता ।

सन्तो सप्पुरिसा लोके, देवधम्माति वुच्चरे ।”

(लज्जा व निन्दा भयं युक्तापिं शुल्क धर्म
 सम्पन्नपिं, काय-कर्मादिं सान्तापिं सत्पुरुषपिन्त “देव
 धर्म” धका धाइ)

थन ‘हिरिओतप्पसम्पन्ना’ या अर्थ खः हिरि
 (=लज्जा) व ओतप्प (=त्राशं) युक्तापिं । थ्व निगू
 संब्दय् शरीरं पाइगु मभिगु ज्या आदि मछालेगु
 ‘हिरि’ खः मछालेगु हे थुकिया अर्थ खः । हानं व

हे कायिक दुराचार आदि मभिगु ज्यां पुका च्वनेगु
 'ओत्तप्प' खः । पापं उद्विग्न जुइगु थुकिया अर्थ खः ।
 हिरि थःगु पाखें उत्पन्न जुइ । ओत्तप्प पिनेया पाखें ।
 हिरिया स्वामी थःहे खः । ओत्तप्पया स्वामी लोक ।
 हिरि धइगुली मछालेगु भाव दया च्वनी । ओत्तप्प
 धइगुली भयया भाव । हिरिया लक्षण आत्मगौरव ।
 ओत्तप्पया लक्षण मभिगु ज्या यायेगुलि त्राश ।

थः पाखें उत्पन्न जुइगु हिरि प्यंगू कारणं उत्पन्न
 जुइ- (१) जाति प्रत्यवेक्षण (२) आयु प्रत्यवेक्षण
 (३) पराक्रम प्रत्यवेक्षण व (४) बहुश्रुत प्रत्यवेक्षण
 द्वारा ।

व गथे ?

मभिं ज्या यायेगु सभ्य जातिपिनि ज्या मखु, थव
 ला माफि आदि असभ्य जातिपिनि ज्या खः । जिथें
 जाम्ह सभ्य जातिं थुजागु ज्या यायेगु योग्य मजू ।
 थुकथं जातिया प्रत्यवेक्षण द्वारा प्राणि हिंसा आदि
 पाप कर्म मयासे हिरि उत्पन्न जुइ ।

मर्नि ज्या यायेगु मचातयेगु ज्या खः, जिथे जाःम्ह उमेरदारं थ्व ज्या यायेगु योग्य मजू, थुकथं भाबु प्रत्यवेक्षण द्वारा प्राणि हिंसा आदि पाप मयासे 'हिरि' उत्पन्न जुइ ।

पाप कर्म धइगु बःमलापिनि ज्या खः, जिथे जाम्ह पराक्रमी पुरुषं थ्व ज्या यायेगु योग्य मजू, थुकथं पराक्रमया प्रत्यवेक्षण द्वारा प्राणि हिंसादि पापकर्म मयासे हिरि उत्पन्न जुइ ।

ब थें हे पापकर्म धइगु अन्धबाल (मूर्ख) पिनि ज्या खः, पण्डितपिनि मखु, जिथे जाःम्ह पण्डित ब बहुश्रुत दुम्हं थ्व ज्या यायेगु योग्य मजू, थुकथं बहुश्रुतया प्रत्यवेक्षण द्वारा प्राणि हिंसादि पाप कर्म मयासे 'हिरि' उत्पन्न जुइ ।

थुकथं थःगु पाखें उत्पन्न जुइगु 'हिरि' प्यंगू कारणं सत्पन्न जुइ । उलि जक मखु, उगु हिरियात थःगु चित्तय् स्थान बी धुंका पापकर्म याइमखु । वस्तुतः 'हिरि' थः पाखें उत्पन्न जुइगु जुया च्चन ।

ओतप्प पिनेयागु कारणं उत्पन्न जुइगु गथे ?

‘यदि छं पापकर्म यात धाःसा प्यंगू प्रकारया
परिषदय् निन्दा याका च्वने माली-

“गरहिस्सन्ति तं विञ्जू, असुचिं नागरिको यथा ।
वज्जितो सीलवन्तेहि, कथं भिक्खु ! करिस्ससि ॥

[विद्वानपिसं छन्त अथे निन्दा याइ, गथे
नागरिकपिसं नःवगु चीजयात । सच्चरित्रपिं भिक्षुपिसं
छखे वायेका हे भिक्षु ! छं गथे यायेगु ?]

थथे प्रत्यवेक्षण यायवं पिनेयागु कारणं उत्पन्न
जुइगु ओतप्पं पापकर्म याइमखु । थुकथं ओतप्प पिने
पाखें उत्पन्न जुइगु जुयाच्चन ।

गुकथं हिरि आत्माधिपतेय्य (थः स्वामी थःहे)
जुइ ?

थ्व शासनय् सुं छम्ह कुल पुत्रं थःत मुख्यम्ह थकालि
याना “जिथें जाःम्ह श्रद्धां प्रब्रजित जुयाम्ह, आपालं

न्यना तथागु बुम्ह, धुतांग धारण याना च्वनाम्हसिनं
 पापकर्म यायेगु मत्वः " धका पाप याई मखु । थुकथं
 हिरि आत्माधिपतेय्य जुया च्वनी ।

उकिं भगवानं धया बिज्यागु- "वं थःत हे
 अधिपति याना अकुशलयात तोती, कुशल कर्मया
 अभ्यास याइ । दोष दुगुयात तोती, दोष मदुगु (ज्याय
 अभ्यास याइ । थःत थःमं पवित्र याना तइ ।"

गुकथं ओतप्प लोकाधिपतेय्य जुइ ?

थन छम्ह कुल पुत्रं लोकयात अधिपति याना
 पापकर्म याइ मखु ।

धया तःगु नं दु- "ध्व लोक समूह विशाल
 खः । विशालगु थुगु लोक समूहय् थुजापिं श्रमण
 ब्राह्मणापिं दु, गुपिं ऋद्धिवानपिं, दिव्य चक्षुदुपिं,
 मेपिनि चित्तया खँ स्यूपिं खः, इपिं तापकं निसँ नं
 खंके फुपिं खः, हामं स्वयं नापं च्वनानं खने मदुपिं
 खः । इपिं थःनु चित्तं मेपिनि चित्तयात सीके फुपिं

खः इमिसं जितः नं सीका काई, अहो ! स्व स्व, थुम्ह
कुल पुत्रयात, गुम्ह श्रद्धा पूर्वक छेँ तोता पिहाँ वया
प्रब्रजित जुल, आः मभिगु अकुशल कर्मं चाहुइका विहार
याना च्वन ।

“हानं थुजापिं देवतापिं नं दु, गुपिं ऋद्धिवानपिं,
दिव्य चक्षुर्दुपिं, व मेपिनि चित्ते च्वंगु खँ सीका
काय्फुपिं खः । इमिसं तापाकं नं खंका काये फु,
हानं स्वयं सःतिक च्वना नं खने मदुपिं खः । इपिं
थःगु चित्तं मेपिनि चित्तयात सीका काये फुपिं खः
इमिसं नं जित थथे सीका काई, ‘अहो ! स्व स्व
थुम्ह कुलपुत्रयात, गुम्ह श्रद्धा पूर्वक छेँ तोता पिहाँ
वया प्रब्रजित जूम्ह कुलपुत्रयात, गुम्ह मभिगु ज्याँ
युक्त जुया विहार याना च्वन ।”

थुकथं वं लोकयात हे अधिपति भाःपाः मभिगु
तोती, भिगु अभ्यास याइ । दोष दुगुयात तोती, दोष
मदुगु ज्या अभ्यास याइ । थःत थःमं पवित्र याना तइ ।
वस्तुतः ओतप्प लोकाधिपतेथ्य जुइ ।

लज्जा स्वभावं बांलाक स्थिर जुया च्वंगु 'हिरि'
 भय स्वभावं बांलाक स्थिर जुया च्वंगु 'ओतप्प'
 धइगुली लज्जाया अर्थ मछालेगु प्रकृति वा स्वभाव
 खः, उगु स्वभावं बांलाक स्थिर जुया च्वंगुयात हिरि
 धाइ । भयया अर्थ खः, अपाय भय, उगु स्वभावं
 बांलाक स्थिर जुया च्वंगुयात ओतप्प धाइ । थ्व
 निगुलि हे पापयात चीका छ्वयेगुली प्रकट जुइ ।

गथे दिसा पिसाप याना च्वनीबले सुं छम्ह कुल-
 पुत्रं मछाले मापि मेपि सुं खन धाःसा तःसकं मछाः
 पहः वयका छयो" क्वछुकिगु खः, अथे हे थःके दुगु
 लज्जा धर्म उत्पन्न जुइका (हिरि सम्पन्न ब्यक्ति)
 पाप कर्म याइमखु । गुलिसिनं अपाय भयं ग्याना पाप-
 कर्म याइमखु ।

थन थ्व उपमा खः- निगः नं ग्वारा दु, छगः
 एवाउँया नं मलमुत्र किना च्वंगु, तर मेगु क्वागु
 शके जुया च्वंगु । उकी मध्ये बुद्धिमानं एवाउँगुयात
 मलमुत्र किना च्वंगुलि घच्चाया ग्रहण याइमखु ।
 मेगु पुइ धका ग्याना ।

ख्वाउँगु नं ग्वाराय् मलमुत्र किना च्वंगुलि ग्रहण
 मयाःगुथें थःके दुगु लज्जाधर्म उत्पन्न याना पापकर्म
 मयायेगु, हानं क्वागु नं ग्वारां पुइगु भयं ग्रहण मयाये
 गुथें अपाय भयं ग्याना पापकर्म मयायेगु थुकथं थ्व
 सीके माल ।

गौरब तयेगु हिरिया लक्षण अले दोषयात भय
 धका खंका च्वनेगु ओतप्पया । थ्व निगुलि पापकर्म
 चीका च्वनेगुली प्रकट जू । गुलिसिनं थःगु जाति
 महानताया विचार याना, थःह्य शास्ताया महानताया
 विचार याना, थःगु दायादया (-अंशया) महानताया
 विचार याना, थः धर्म पासापिनिगु महानताया विचार
 याना, थ्व प्यंगू कारणं गौरब तयेगु स्वाभाव दुगु हिरि
 उत्पन्न याना पापकर्म याइमखु । हानं गुलिसिनं थःत
 थःमं निन्दित भापी मालीगु भयं, मेपिनि पाखें निन्दित
 जुइका च्वने मालीगु भयं दण्डया दुर्गतिया भयं, थ्व
 प्यंगू कारणं दोषयात भय रूप्य् खंका च्वनीगु ओतप्प
 उत्पन्न याना पापकर्म याइमखु ।

थन जातिया महानता आदिया विचार, तथा

आत्म निन्दा भय आदिया खँ विस्तृत रूपं कनेमाः ।
 थुकिया विस्तृत अंगुत्तर निकायया अर्थकथालय् कना
 तःगु दु ।

‘सुक्कधम्मसमाहिता’ धइगुली थ्व हे हिरि व
 ओतप्पयात प्रमुख याना याये माःगु कुशल धर्मयात
 सुक्कधम्म अर्थात् शुक्लधर्म धाइ । सम्पूर्ण संग्रह याना
 धाल धाःसा चतुर्भूमिक लौलिक व लोकोत्तर धर्म
 खः । थ्व धर्म समाहित – समन्नागतयुक्तगु धइगु
 थुकिया अर्थ खः । ‘सन्तो सप्पुरिसा लोके’ धइगुली
 काय कर्मादि शान्तिपिं जुया ‘सन्तो’ । कृतज्ञता-कृत-
 वेदिता गुणं शोभायमानपिं पुरुषपिं सत्पुरुषपिं । ‘लोकं’
 संस्कार लोक, सत्वलोक, ओकास लोक, स्कन्ध लोक,
 आयतन लोक, धातुलोक धका अनेक प्रकारं दु । उकी
 ‘एको लोको सब्बे सत्ता आहारट्टितिका-प-अट्टारस
 लोका अट्टारस धातुयो (छगू लोक दक्ख सत्त्वपिं
 आहारय् निर्भर जुइ..... किञ्च्यागू लोक किञ्च्यागू
 धातु धइगु थ्व संस्कार लोक खः । स्कन्धलोक आदि
 फुक उकी हे अन्तरगत खः । अयं लोको, परलोको,

देवलोको, मनुष्यलोको [श्व लोक, परलोक, देवलोक, मनुष्यलोक] आदिल्य् उद्धृतलोक सत्त्वलोक खः ।

“यावत चन्दिमसूरिया, परिहरन्ति दिसा भन्ति विरोचमाना ताव सहस्सधा लोको, एत्थ ते वत्तते वसो ॥”

[गन तक चन्द्र व सूर्य चाहिली, प्रकाशं दिशा-यात जः बिया चवनी, अन तक द्वःछिगु चक्रवाल (लोक) दु, श्व फुकं लोक्य् छंगु बश दु] थुकी उद्धृत लोक ओकासलोक खः ।

थुपिं लोकत मध्ये थन सत्त्वलोक अभिप्रेत खः । सत्त्वलोक्य् गुपिं थुजापिं सत्पुरुषापिं दइ, इमित देव-धम्म (-देवधर्म दुपिं धाइ । उकी नं देव स्वथी दु- (१) सम्मुति देव (२) उपपत्ति देव (३) व विसुद्धि देव ।

महासम्मतया समयं निसं कया लोकं 'देव' धका सम्मति बिया तःपिं जुजु, राजकुमार आदिपिन्त सम्मुति देव धाइ ।

देवलोक्य उत्पन्न जूपि देवतापि उपपत्ति देव ।
अले आश्रवक्षीणापि अर्हत्पिन्त विसुद्धि देव धाइ ।
उकिं धइतःगु दु-

सम्मुति देव धइपि जुजु महारानी राजकुमारपि
खः । उपपत्ति देव धइपि भूमिस च्वंपि देवता निसें
कया च्वय् च्वय् च्वंपि देवतापि । विसुद्धि देव धइपि
बुद्ध प्रत्येक बुद्ध व क्षीणाश्रवपि खः ।

थुपि देवतापिनि धर्महे देवधर्म खः ।

‘वुच्चरे’ या अर्थ खः धया तल । हिरि तथा
ओतप्प श्व निगुलि कुशल धर्मया मूल खः । कुल
सम्पत्ति, देवलोक उत्पत्ति व विसुद्धिभाव (निर्वाण)
या कारण जूगुलि कारणार्थे स्वंगु प्रकारया उपि
देवतापिनि धर्म, उकिंन “देवधर्म” खः । उगु देवधर्मं
युक्तापि मनुष्यापि नं “देवधर्म” जुल ।

थुकथं पुद्गलाधिष्ठान देशना (व्यक्तियात विशेष-
षता बिया कनातःगु उपदेश) जुया थुगु धर्म प्रदर्शित
याना क्यनेगु रूपय् धया तःगु खः “सन्तो सप्पुरिसा
लोके, देवधम्माति वुच्चरे ।” ;

यक्ष थुगु धर्मदेशना न्यना प्रसन्न जुल । अले
बोधिसत्वयात धाल, “पण्डित, जि छ खना लये ताल ।
छह्य किजा लित बी । गुह्य हये ?”

“चिकिधिकःह्य किजा ।”

“पण्डित, छ देवधर्मयात केवल स्यू जक स्यूह्य
खनी, उकिया मुताविक ज्या याना च्वंहा ला मखु
खनि ।”

“छाये, छु जुया ?”

“छाये धाःसा, छं तःधिकह्य किजायात तोता
चिकिधिकःह्य किजा पवना च्वन । थकालियात गौरव
तयेगु ज्या ला छं मयाः ।”

“यक्ष, जि देवधर्म नं स्यू, ज्या नं याना च्वना ।
श्व हे किजाया निंति जिपिं श्व बनय् प्रवेश याना
श्वया हे कारणय् जिमि अबुयाके श्वया मामं राज्य
पवन । जिमि अबुं वयात उगु वर मब्यू । अथे नं
जिमिगु रक्षाया निंति वनवासया आज्ञा बिया बिज्यात
श्व आः जिपिं लिना वल । ‘श्वयात जंगलय् छह्य यक्षं
नल’ धका धायेबले सुं छह्य नं पत्याः जुइ मखु ।

उकिं निन्दा भयं ग्याना श्वयात हे पवना च्वनागु
खः ।

“साधु साधु पण्डित, छ देवधर्म नं स्यूम्ह खः;
हानं उकिया मुताविक ज्या नं याना च्वंम्ह ख ।”
थुलि धया यक्षं लये लये तातां बोधिसत्वयात साधुवाद
बिल । किजापिं निम्ह नं हया बिल ।

अले बोधिसत्वं वयात धाल, “सौम्य, छ थःगु
न्हापायागु पापकर्मं याना आः मेपिनि ला हि नइम्ह
यक्षया योनी जन्म जुल । आः नं छं पापकर्म हे याना
च्वन । श्व पापकर्मं ला छन्त नरकं छुटे जुइके बी
मखु । उकिं आवंनिसैं छं पापकर्म तोता पुण्य कर्म
या ।

बोधिसत्वं उम्ह यक्षयात दमन याये फत । उम्ह
यक्षयात दमन याना व हे यक्षया पाखें सुरक्षित जुइका
अनहे च्वनेगु यात ।

छन्हु नक्षत्र स्वया अबु परलोक जूगु खँ सीका
यक्ष नापं ब्वना वाराणसी थ्यंकः वन । राज्य ग्रहण
यात । चन्द्रकुमारयात युवराज व सूर्यकुमारयात

सेनापतिया स्थान बिल । यक्षया निंतिं छगू न्हाइपूगु
थासय्, मन्दिर दयेका बिल । श्रेष्ठ उत्तमगु पूजा
सामग्री व श्रेष्ठ भोजन प्राप्त जुइगु बन्दोबस्त नं याना
बिल । थुकथं धर्मानुसार राज्य याना व उम्ह (बोधि-
सत्व) कर्मानुसार परलोक जुया वन ।

शास्तां थुगु धर्मदेशना हया आर्य सत्य प्रकाश
याना बिज्यात । आर्य सत्य प्रकाशया अन्तय्, उम्ह
भिक्षु श्रोतापत्ति फलय्, प्रतिष्ठित गुल । सम्यक सम्बुद्धं
चवः प्वः मिलेयाना खँ कना निगू सारांश क्यनेगु
रूपय्, जातकया सम्बन्ध स्थापित याना बिज्यात ।

उगु समयया जल राक्षस आःयाम्ह बहुभण्डिक
भिक्षु खः । सूर्य कुमार आनन्द, चन्द्र कुमार सारिपुत्र,
दाजु जुया चवनाम्ह महिसास कुमार ला जि हे खः ।

आकू:- एतम प्रिन्टिङ्ग प्रेस ईसाधे ललितपुर फोन नं. २१८७५